

POSTANOWIENIE

26 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 26 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku D. W.

z udziałem Gminy Miasto Gdyni

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej D. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 31 marca 2022 r., XVI Ca 1172/20,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od D. W. na rzecz Gminy Miasta Gdyni kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca D. W. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 31 marca 2022 r. Zaskarżonym postanowieniem Sąd drugiej instancji oddalił apelację wnioskodawcy, wniesioną od postanowienia Sądu Rejonowego w Gdyni z 15 października 2020 r., którym oddalono wniosek o nabycie w drodze zasiedzenia prawa własności bliżej określonej nieruchomości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił wystąpieniem istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), sprowadzających się do odpowiedzi na pytania: (1) czy uiszczanie przez posiadacza na rzecz właściciela nieruchomości opłaty za bezumowne korzystanie z gruntu stanowi przejaw samoistnego posiadania nieruchomości w sytuacji, gdy

formalny właściciel nie podjął wystarczających czynności zmierzających do dochodzenia roszczenia na podstawie przepisu art. 225 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c.?; (2) czy domaganie się od wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych uiszczenia opłaty za bezumowne korzystanie z gruntu w sytuacji, gdy nieruchomość została zakupiona przed II wojną światową od właściciela będącego osobą fizyczną, a niedochowanie warunków formalnych nabycia nieruchomości zostało spowodowane wybuchem II wojny światowej stanowi nadużycie prawa w myśl przepisu art. 5 k.c.?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka Gmina Miasta Gdyni wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno przede wszystkim być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została spełniona. Powołanie się na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego jest bezskuteczne, jeżeli dotyczy kwestii prawnej, której wyjaśnienie nie miałoby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym w zaskarżonym orzeczeniu stanie faktycznym. Przyczyny uzasadniające rozpoznanie skargi kasacyjnej mogą być tylko takie, które Sąd Najwyższy mógłby następnie uwzględnić przy jej rozpatrywaniu (zob. postanowienia SN: z 4 sierpnia 2003 r., III CK 120/03; z 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, i z 19 kwietnia 2023 r., I CSK 5423/22).

Odwołanie się przez skarżącego w zagadnieniu prawnym dotyczącym problemu nabycia w drodze zasiedzenia prawa własności gruntu przez posiadacza uiszczającego na rzecz właściciela opłaty za bezumowne korzystanie z gruntu (art. 225 k.c.), stanowi pozór wystąpienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.) wynika, że 19 marca 1977 r. poprzednik prawny wnioskodawcy – P. W., w związku z nabyciem znajdującego się na spornym gruncie baraku mieszkalnego, zwrócił się do Urzędu Miejskiego w G. o wyliczenie podatku (opłaty) za dzierżawę tego gruntu. W piśmie z 15 kwietnia 1977 r. Urząd Miejski wyraził zgodę na korzystanie z gruntu do 31 grudnia 1980 r., zobowiązując poprzednika prawnego wnioskodawcy m.in. do uiszczania czynszu. 20 grudnia 1988 r. Urząd Miejski wezwał P. W. do złożenia oświadczenia, czy wyraża zgodę na nowe warunki dzierżawy gruntu, które będą

stanowiły podstawę do sporządzenia aneksu do umowy dzierżawy. 28 grudnia 1988 r. został zawarty aneks, z którego wynika, że nastąpiła zmiana wysokości czynszu dzierżawnego. W latach 1991 – 2019 Urząd Miejski w G. kierował do P. W. i jego następców prawnych wezwania do uiszczania odszkodowania, wynagrodzenia, opłat za bezumowne korzystanie z gruntu lub opłat z tytułu korzystania z gruntu (strony 15-16 uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego). Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd drugiej instancji przyjął, że stosunki między P. W. i jego następcami prawnymi a Gminą Miasta Gdyni i jej poprzednikami prawnymi opierały się na warunkach określonych w piśmie z 15 kwietnia 1977 r. To z kolei kwalifikuje posiadanie wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych jako zależne, wykluczające możliwość nabycia przez wnioskodawcę prawa własności gruntu w drodze zasiedzenia, zwłaszcza że po podpisaniu aneksu z 28 grudnia 1988 r., wnioskodawca i jego poprzednicy prawni, nie podejmowali działań manifestujących zmianę charakteru posiadania zależnego na samoistne. Uiszczane przez skarżącego oraz jego poprzedników prawnych na rzecz uczestniczki i jej poprzedników prawnych świadczenia z tytułu korzystania z gruntu, nawet jeśli w kierowanych przez właściciela gruntu wezwaniach, posługiwano się również takimi określeniami jak odszkodowanie, czy opłaty za bezumowne korzystanie, nie stanowiły zatem opłat za bezumowne korzystanie z gruntu, o których mowa w art. 225 k.c. W konsekwencji analiza, czy uiszczanie przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych na rzecz uczestniczki i jej poprzedników prawnych opłat za bezumowne korzystanie z gruntu z art. 225 k.c., wyklucza możliwość nabycia prawa własności nieruchomości w drodze zasiedzenia, jest bezprzedmiotowa dla rozstrzygnięcia.

Istotnym zagadnieniem prawnym nie jest również przedstawiony przez skarżącego problem dotyczący nadużycia prawa przez uczestniczkę oraz jej poprzedników prawnych (art. 5 k.c.), w związku z kierowaniem do wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych, wezwań do uiszczenia opłat za bezumowne korzystanie z gruntu z art. 225 k.c. Po pierwsze, jak zostało to już wyjaśnione we wcześniejszych rozważaniach, opłaty, do których uiszczenia wzywany był wnioskodawca i jego poprzednicy prawni, nie miały swojego źródła w art. 225 k.c., lecz wynikały z uzgodnień dokonanych między Urzędem Miejskim w G. a P. W. w

latach 1977-1988. Po drugie, Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie nie wystąpiły podstawy do zastosowania art. 5 k.c. już tylko z tej przyczyny, że wnioskodawca nie przedstawił dowodów prowadzących do wykazania prezentowanych w toku postępowania twierdzeń o faktach, dotyczących niedochowania warunków formalnych nabycia spornej nieruchomości w związku z wybuchem II wojny światowej (strona 17 uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego). W skardze kasacyjnej nie zostały natomiast sformułowane zarzuty kwestionujące ocenę Sądu Okręgowego co do braku wykazania przez wnioskodawcę określonych faktów, mających znaczenie dla ewentualnego zastosowania art. 5 k.c. W tej sytuacji, zarzut niezastosowania przez Sąd drugiej instancji art. 5 k.c., nie mógłby odnieść zamierzonego skutku. Biorąc to pod uwagę, analiza problemu, który został objęty sformułowanym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, jest dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy bezprzedmiotowa.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z § 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1935).

[wr]

[ał]